

עלים

עלון שבועי משלחן מערכת מכון עלה זית

שנה חמישית: גליון טז | שבת קודש פרשת שמות | יח טבת ה'תשפ"ה

עלה ספר

הערות על ספרים שיצאו לאור על ידי מכון עלה זית

טהרת החינוך - כל תינוק ראוי לדבר עם השכינה

ע"פ ספר אמת ליעקב על התורה מהדורה חדשה, מאת הגאון רבי יעקב קמנצקי זצ"ל נערך ע"י הרה"ג ר' דניאל יהודה נוישטט שליט"א

וקראתי לך אשה מינקת מן העבריות ותיניק לך את הילד (ב, ז).

פירש רש"י וז"ל, מלמד שהחזירתו על מצריות הרבה לינק ולא ינק לפי שהיה עתיד לדבר עם השכינה, עכ"ל. והנה דברי רש"י אלו הובאו להלכה ברמ"א (יו"ד סימן פא סעיף ז) וז"ל, חלב נכרית כחלב ישראלית, ומ"מ לא יניקו תינוק מן הנכרית אם אפשר בישראלית, דחלב עובדת כוכבים מטמטם הלב ומוליך לו טבע רע, עכ"ל. ועיי"ש בביאור הגר"א בשם הרשב"א שמקור הדבר הוא ממש רבינו, שסירב לינוק מן המצריות, ומשום שהיה עתיד לדבר עם השכינה עיי"ש.

ולכאורה תמוה איך אפשר ללמוד מכאן הלכה למעשה, הא כאן מפורש הטעם שלא ינק משום שעתידי לדבר עם השכינה, וא"כ מנא לן שכן הדין אצל כל אחד ואחד, וכי כל אחד עתיד לדבר עם השכינה. ומבואר מזה לימוד גדול בענין החינוך שצריך האב ליתן לבניו, והיינו שלכל ילד קטן יש סיכוי לדבר עם השכינה [הערת הרב נוישטט במהד"ח: ובמק"א הוסיף רבינו ש"לכל ילד יהודי יש כח ויכולת להיות צדיק כמשה רבינו" עכ"ת, והיינו כדברי הרמב"ם (פ"ה מתשובה ה"ב)], ולכן צריך להיות כל ענין בחינוכו במדרגה כזו של עתיד לדבר עם השכינה וזהו מה שצריכים לזכור כשבאים לבחור חינוך בשביל הילדים בקדושה ובטהרה. [הערת הרב נוישטט במהד"ח: בעיקר הרעיון, כיון רבינו לדברי ספר קדושת לוי (פרשת שמני) ועיי"ש].

הערה על דברי הגר"י קמנצקי בענין לינוק מן הנכרית

בספר אמת ליעקב עה"ת הביא דברי הרמ"א (יו"ד סימן פא סעיף ז) שלא לתת לכתחילה לתינוק לינק מן הנכרית, וכתב הגר"א שמקור הדין מהרשב"א, שלמד כן ממש רבינו שלא ינק מהמצריות מפני שעתידי לדבר עם השכינה. ודקדק הגר"י קמנצקי, שמכאן יש ללמוד שלכל ילד יהודי יש סיכוי לדבר עם השכינה, עכ"ת.

אולם לענ"ד אין כן כוונת הרשב"א. הנה דברי הרשב"א נמצאים בחידושו על מס' יבמות (קיד, א), ובקצת קיצור בחידושי הר"ן בפ"ב דע"ז (ז, ב בדפי הדפוס). והגר"א בביאורו אחרי שהביא את דברי הרשב"א, ציין "ר"ן ריש פרק שני דעבודה זרה", והיינו שראה את דברי הרשב"א בר"ן שם.

והר"ן שם כתב וז"ל [עם דילוג באמצע]: ומדאמרין דכותית מניקה בנה של בת ישראל, משמע דחלב הכותית שרי. ואיכא למידק דבפרק חרש (יבמות קיד, א) משמע שאינו מותר אלא במקום סכנה וכו'. אבל הרשב"א ז"ל כתב דמדינא חלב הכותית מותר וכו', אלא לפי שממדת חסידות הוא שלא להניק מחלב כותית, שלפי שטבען של ישראל רחמנין וביישנין אף חלבן מגדל טבע כיוצא בהן וכו'. וה"נ מוכח במדרש ואלה שמות רבה דאמרין "וקראתי לך אשה מינקת מן העבריות", וכי אסור היה לו למשה לינק מחלב מצרית, לא כן תנינן, אבל כותית מניקה בנה של ישראל ברשותה, אלא למה אמרה כן, לפי שהחזירתו למשה על כל המצריות להניק אותו ופסל את כולו, ולמה פסלו, אמר הקב"ה פה שעתידי לדבר עמי יינק מן מצרית וכו', עכ"ל.

ומבואר ברשב"א, שהראיה שהביא מהמדרש לגבי משה, בא ללמד לענין דינו שמעיקר הדין מותר לינק מן הכותית, ועל כך הביא דברי המדרש שאין איסור לינק מחלב מצרית ורק משה פסלו משום שעתידי

לדבר עם הקב"ה. אך מה שכתב להימנע משתיית חלב נכרית ממידת חסידות, לזה לא הביא ראיה מהמדרש, ולכאורה כתב כן מסברת עצמו. וכן נראה גם מלשון הרשב"א בחידושו, עיי"ש.

העולה מדבריו, שכל הענין למנוע שתיית חלב מהתינוק אינו מהטעם של שכינה מדברת עמו, אלא מהטעם ש"חלב מגדל טבע כיוצא בו וכו'", ונמצא שלא שייך בזה 'הלימוד הגדול בענין חינוך' שהסיק באמת ליעקב.

[אלא שמעתי תתעורר השאלה, מדוע הוצרך המדרש לבאר ממש רבינו נמנע מלינק משום שפיו עתיד לדבר עם השכינה, והרי בלאו הכי היה לו להימנע מלינק ככל תינוקות ישראל, כדי שלא יקבל ממידותיהם של המצריות. וכבר העיר זאת המהר"ץ

חיות זצ"ל בהערותיו (סוטה יב, ב), ותיירץ שכיון שהיה זה קודם מתן תורה ולא היה אסור אז אכילת דברים טמאים, מפני זה הצריכו חז"ל להך משום דעתיד לדבר עם השכינה, עיי"ש].
בברכה, אהרן אלוסקאק

הגר"י יעקב קמנצקי זצ"ל

עברתי על דברי הרב אריה ליב לופיאנסקי, ונראה שצדקו דבריו בדעת הגר"א. ואין ספק שאא"ז רבינו אמת ליעקב היה בוחר את האמת מלעקם את דברי הגר"א, ושגיאות מי יבין.

אלא שלענ"ד יש להעיר על ענין אחד יסודי מהדברים, כדלהלן. הן אמת שאין ספק שההוכחה מן המדרש הוא להיתרא ולא לאיסורא, ותדע: שהרי לא הביא הגר"א מתלמוד ערוך סוטה (יב, ב) פה שעתידי לדבר וכו', אלא מן המדרש דוקא, משום דקאמר להדיא "וכי אסור היה לו למשה" וכו' בתמיה. וכן מפורש אצל תלמיד הרשב"א, הלא הוא הריטב"א (ע"ז כו, א וביבמות קיד, א), וכ"ה בעוד ראשונים.

ועוד, המעיין תדיר בביאורי הגר"א ובפרט בחלק יורה דעה רואה שאחד המקורות העיקריים של הגר"א - ובפרט ב"ליקוטים" - הוא ה"פרי המשך בעמוד 3

הזמנים לעיר לייקוואוד יצ"ו נערכו ע"י הרב משה ברוך קופמאן שליט"א

ערב שבת	ליל שבת	יום השבת	מוצאי שבת
ט' שעות (להתחלת סעודה)	שקיעת החמה (צריך להחמיר ב' דקות)	סו"ז קרי"ש מג"א (לפי האופק) וגר"א וגר"ז	8:59/9:41
מנחה קטנה (איסור מלאכה)	זמן ג' כוכבים (לקרי"ש לפני הסעודה)	סו"ז תפילה מג"א (לפי האופק) וגר"א וגר"ז	10:01/10:30
הדלקת נרות (18 דקות)	מזל מאדים (למאן דחש ליה)	חצות (סעודת שבת להב"ח)	12:07
2:33	4:58	5:38	6:07-7:07
2:57	4:40		

נפשו חייב לו". והקשה הגר"ח שמואלביץ זצ"ל (שם), היתכן שציווי מפורש מפי ה' יידחה מחמת מידת הכרת הטוב. ותיירץ, דמכיון שחיוב הכרת הטוב הוא דבר הכרחי, הבין משה רבינו בפשיטות שכל כוונת הקב"ה היא רק על מנת שיטול רשות מחותנו.

ד] מכות דם וצפרדע. כתב רש"י (שמות ז, יט), "לפי שהגין היאור על משה כשנשלך לתוכו לפיכך לא לקה על ידו ולא בדם ולא בצפרדעים, ולקה על ידי אהרן". [וכפי הנראה יש חילוקי דעות בין המדרשים אם היה זה בציווי הקב"ה (כן מבואר בתנחומא וארא יד), או שכך טען משה לפני הקב"ה שאינו יכול להלקות בעצמו (שמות רבה כ, א) - עיי' אור הצפון (בראשית עמוד קצ) שעמד על חילוק זה בין המדרשים - אבל בין כך ובין כך רואים מידה זו במעשי משה].

ה] מכת כניס. כתב רש"י (שמות ח, יב), "לא היה העפר כדאי ללקות על ידי משה לפי שהגין עליו כשהרג את המצרי ויטמנהו בחול, ולקה על ידי אהרן".

ו] יציאת משה לקראת חותנו במדבר. בספורנו (שמות יח, ז) כתב שבאמת לא היה לפי כבודו של משה לצאת לקראת חותנו, אבל "לא חדל בשביל מעלתו לקדם פני מי ששלם עמו טובה בעת צר לו".

ז] מלחמת מדין ע"י שליח. איתא במדרש (במדבר רבה כב, ד), "אמר הקב"ה למשה 'נקם נקמת' (במדבר לא, ב) - אתה בעצמך, והוא משלח את אחרים [-בתמיה, שנאמר 'וישלח אותם משה' (שם ו)]. אלא מפני שנתגדל בארץ מדין אמר אינו בדין שאני מצר למי עששה בי טובה, המשל אומר בור ששתיית ממנו אל תזרוק בו אבן". [ופירש הגר"ח שמואלביץ כנ"ל דמחמת חיוב הכרת הטוב הבין משה שכונת השי"ת שיעשה ע"י שליח].

ח] חטא מי מריבה - כשם שהצטיין במידת הכרת הטוב, כך ה'חטא' שבו נכשל [לפי מדרגתו הרמה] היה מושרש בחוסר הכרת הטוב, כדאיתא בילקוט שמעוני (חוקת רמז תשסג) שאמר לו הקב"ה "מה עשה הסלע לבני שנאמר 'ויניקהו דבש מסלע' [פירוש, שהניק לתינוקות שילדו במצרים כדאיתא בסוטה (יא, ב)], ואחר טובתו הכית אותו, אין את כשר לעמוד על בני וכו'".

וכך אמר הסבא מסלבודקה (אור הצפון בראשית עמוד קצא) על חטא מי מריבה לפי דברי הילקוט הנ"ל: "כשם שמשא הכיר בחסדו של יתרו כלפיו, כאמור, וויתר על פעולתו לטובת גאולתם של ישראל ובלבד לא לפגוע בו במשהו אף בשלילה, וכשם שלא הסכים כאמור להלקות את היאור והעפר למרות התועלת הרבה שבמעשה זה בגלל הטובה שקיבל מהם - כך היה צריך להסתייג מבלי להכות את הסלע שהביא טובה לישראל. ומכיון ששגה בזה והכה את הסלע ונפגמה במדת מה מדתו בהכרת הטובה, לא עמדו לו כל מדרגותיו העליונות בתור איש האלקים ואשר ה' דיבר אתו פה אל פה, ופסלו אותו מלהיות מנהיג על ישראל".

כמה תוארים נאמרו על משה רבינו, וכל אחד מורה על מידה מסוימת - 'עבד נאמן', 'עניו מכל אדם', 'אב לנביאים', 'רבן של ישראל', בנוסף לזה, עשרה שמות נקראו לו - ירד, חבר, יקותיאל וכו' (ויקרא רבה א, ג), וכל אחד מורה על דבר גדול שעשה בחייו. 'ירד' - שהוריד את התורה מלמעלה למטה, 'חבר' - שחיבר את הבנים לאביהן שבשמים, וכן כולם (כדאיתא במדרש שם).

אמנם יש עוד מידה שמצינו במשה רבינו שאינה אחד מתואריו ואינה אחד משמותיו, אבל היא מופיעה פעמים רבות בחייו וגם מרומזת בשמו העיקרי - 'משה'. והיא מידת הכרת הטוב, כמו שאבאר.

א] 'משה' כי מן המים משיתהו. במדרש (בשמות רבה א, כו) איתא, "ותקרא משה (שמות ב, ט) - מכאן אתה למד שכוון של גומלי חסדים, אף על פי שהרבה שמות היו לו למשה לא נקבע לו שם בכל התורה אלא כמו שקראתו בתיה בת פרעה, ואף הקדוש ברוך הוא לא קראהו בשם אחר". הרי ששמו העיקרי של משה נקבע על פי מי שגמל אתו חסד. ולא עוד שזהו כל משמעות השם - "מן המים משיתהו" - שהוא ניצל ע"י בת פרעה. נמצא שהשם של משה הוא ביטוי של הכרת טובה.

ב] הצלת בנות יתרו בזכות האיש מצרי. כאשר בנות יתרו הגידו לאביהן שנושעו ע"י משה, אמרו 'איש מצרי הצילנו' (שם יט), והקשו במדרש (שמות רבה א, לב) למה קראהו 'איש מצרי'. ותיירצו על פי משל: "משל לאחד שנשכו הערוד, והיה רץ ליתן רגליו במים [-שהדרך להירפא מנשיכת הערוד היא ע"י המים], נתנן לנהר, וראה תינוק אחד שהוא שוקע במים, ושלח ידו והצילו. אמר לו התינוק אילולי אתה כבר הייתי מת. אמר לו לא אני הצלתיך אלא הערוד שנשכני וברחתי הימנו הוא הצילך. כך אמרו בנות יתרו למשה, יישר כחך שהצלנתו מיד הרועים. אמר להם משה אותו מצרי שהרגתי הוא הציל אתכם, ולכך אמרו לאביהן איש מצרי, כלומר מי גרם לזה שיבא אצלנו איש מצרי שהרג".

ומכאן העיר הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל (שיחות מוסר תשל"ב מאמר לב) עד היכן מגיע חיוב הכרת הטוב, כי הנהנה ומקבל טובה מחבירו אפילו לא נתכוין הלה כלל לטובתו, ואפילו נסתבב הדבר בעקיפין, הרי זה חייב להכיר טובה למי שסיבב וגרם לו טובתו, עכ"ד. והנה משה רבינו היה יכול להחזיק את הטובה לעצמו, אבל לא עשה כן, אלא אדרבה ייחס את הטובה לאיש מצרי.

ג] נטילת רשות מיתרו ללכת למצרים. איתא במדרש (שמות רבה ד, ב), "ובשעה שאמר לו הקב"ה 'ועתה לכה ואשלחך אל פרעה' אמר לו רבון העולם איני יכול, מפני שקבלני יתרו ופתח לי ביתו ואני עמו כבן, ומי שהוא פותח פתחו לחבירו

וכך מפורש בתשובת הרמ"א (סימן נג), שסברת פה שעתיד וכו' רק מוכיחה שהנהגה זו שייכת ממדת חסידות לכל אינשי משום הולדת טבע רע (וכדברי הרשב"א בראש דבריו מסוגיא דסוטה). ובעל כרחינו הוצרכו לטעמא דפה שעתיד עבור הנס הגדול שהקב"ה מנע ממה התינוק לינוק מן המצריות, וכמש"נ באר היטב.

והשתא דאתית להכי, באמת המעיין היטב ברשב"א רואה שאכן נתן גם טעם לאיסורא, וכתחילת לשונו שם: "וזה שאמרו במשה שלא רצה לינק מחלב הנכרית כמו שהוא באגדה", דמוכח מדבריו שבא להוכיח שמוליד טבע רע ביונק, ומה שכתב "כמו שהוא באגדה" כוונתו לתלמודא בסוטה, ולא למדרש שמצא רק מאוחר יותר בסוף דבריו "ומצאתי בואלה שמות רבה". אלא שלמשה רבינו הוצרך נס שלא יינק מן המצריות כיון שיש בו הטעם של פה שעתיד וכו' וכדאמרן, אבל בשאר ישראלים אף דלכתחילה יש לימנע מלינוק מחמת הטבע הרע, מ"מ אינו אלא חומרא וחסידות בעלמא, כיון דאין כאן פה שעתיד וכו'.

המהר"ץ חיות זצ"ל

וכן מוכח לע"ד מן הטעם השני המבואר במדרש שם בשמות רבה "דבר אחר: למה פסל דדיהן, אמר הקב"ה עתיד זה לדבר עמי למחר יאמרו המצריות 'זה שמדבר עם השכינה אני הינקתיהו'". ואין ספק שטעם זה שייך רק במשה לבדו [שידע הקב"ה עתידות שאם יינק מהן יאמרו וכו'], ואף אא"ז צ"ל יודה בכך, א"כ הוא הדין לטעם הראשון.

בברכה, *צוקי טימל*

עלה ספר

המשך מעמוד 1 חדש". והנה לשון הפר"ח (שם ס"ק כד) אחר שמסיק דיש להחמיר מלינוק גדול מחלב נכרית: "והא דתנן בריש פרק אין מעמידין נכרית מניקה בנה של ישראל ברשותה, ומוכח נמי בשמות רבה דחלב נכרית שרי...": הנה שהביא משם להיתרא ולא לאיסורא [ודחה דבקטן הקילו].

ואדרבה הטעם של "פה שעתיד לדבר" לא קיים בשאר אנשים, וכמ"ש להדיא בערכי תנאים של ריב"ק (רביה דהרוקח) בערך ר' ינאי, עיין שם. וכל זה דלא כאא"ז מרן הגר"י קמנצקי זצ"ל.

מ"מ מה שהקשה מהר"ץ חיות מדוע צריך במשה לטעם אחר של "פה שעתיד לדבר" ולא סגי ליה בטעם הרשב"א שמוליד טבע רע וכו', באמת לא קשיא מידי, וטעם אחד הוא. שהרי אצל משה מצאנו ששינה הקב"ה הטבע וסיכן את משה ולא נתן לו לינק מכל המצריות עד שהוצרכו לישראלית, ועל זה תמה המדרש: והלא מן הדין שפיר דמי לינק מן הנכרית, ואין לנו לעשות נס בחינם לצאת

ידי מדת חסידות (כי ה' לא יעשה נס אלא על צד ההכרח). ועל זה מתרץ המדרש "פה שעתיד לדבר" וכו' ואין לתת למשה רבינו (ואך ורק לו!) לינק מן הנכרית להוליד בו את אותו הטבע הרע וכו' (וכטעמיה דהרשב"א, וכך הוא ברש"י סוטה שם, ודקדק כן מלישנא דגמ' "דבר טמא", ואין ספק שזה מקורו של הרשב"א) ויבוא כך לפני המלך בלבוש שק.

Based on *Kinyan Halacha, From Pesukim to Poskim: Shemos* by Rabbi Aryeh Lebowitz, *shlita* adapted by Rabbi Yehuda Balsam

של נעליך מעל רגליך (ג, ה)

The *Gemara* (Shabbos 113a) states that one's Shabbos clothes should be different from his weekday clothes. Are shoes included in the obligation to wear *bigdei Shabbos*?

The Yerushalmi *Mishum maaseh shehayah*, the Chachamim made a *gezeirah* (Shabbos 60a) against wearing "sandal hamesumar," shoes with nails or spikes on the soles, on Shabbos. Shmuel relates that once Jews, hiding in a cave, made a rule that anyone was permitted to enter, but no one was allowed to leave, lest he be captured and lead the enemy back to their hiding place. The shoes of one of the entrants got turned around, and he left a shoeprint that seemed to indicate that someone had left the cave. When the print was discovered, the inhabitants began to flee out of fear that they would be discovered, and more people were killed by being trampled than were killed by the enemy from whom they were hiding. At that time, the Chachamim made a decree that one should not go out of his house with *sandal hamesumar* only on Shabbos.

The Yerushalmi (6:2) explains it differently: לאו – אורחיה דבר נשא מיהו ליה תרין סנדלין חד לחולא וחד לשבתא – *It is not common for people to have two [pairs of] shoes, one for weekdays and one for Shabbos.* Since people generally had only one pair of shoes, prohibiting them on Shabbos would suffice (*Korban HaEidah, s.v. umeshani*, on the Yerushalmi).

The *Pnei Moshe* (*s.v. umeshan ivechi*) reads the Yerushalmi's statement as a rhetorical question: "Don't people have two sets of shoes, one for Shabbos and one for weekdays?" In his view, the Yerushalmi is answering the same way as the Bavli: Since in the above-mentioned incident people were specifically wearing those shoes on Shabbos, the Chachamim prohibited wearing those shoes only on Shabbos.

Obviously, the *Korban HaEidah* and the *Pnei Moshe* disagree as to whether it is customary to wear different shoes on Shabbos.

The Mishnah in Nega'im The Poskim offer a proof from the Mishnah (Nega'im 13:9), cited in the *Gemara* (Sukkah 5b-6a):

מי שנכנס לבית המנוגע וכליו על כתפו וסנדליו וטבעותיו בידיו, הוא והן תמאין מיד. היה לבוש בכליו וסנדליו ברגליו וטבעותיו בידיו, הוא תמא מיד, והן טהורין. – *If someone enters a house that is stricken with tzaraas carrying his clothing on his shoulders, and his shoes and his rings are in his hands, both he and they are tamei immediately;*

whereas if he is wearing his clothes and his shoes are on his feet, he himself is tamei immediately, but his clothes and shoes are tamei only if he remains in the house for the amount of time of *kedei achilas pras*.

The *Shevu Yaakov* (1:24) says that this *mishnah* indicates that shoes are included in clothing, as they are subject to the same rules as clothes with regard to *tumah*. However, Rav Yosef Engel (*Gilyonei HaShas, Berachos 41a, s.v. hayah*) argues the opposite: Since the Mishnah mentions both clothing and shoes, it clearly views them as two separate items, even though the same halachah applies to both here.

The Shaar Ephraim *Shu"t Shaar Ephraim* (124) asks: If someone accepts the responsibility to clothe his friend, are shoes included in the category of "malbush"? He answers that we can prove from a Mishnah in Sanhedrin (60b) that they are not: the Mishnah lists a number of ways one can violate the prohibition of *avodah zarah*, and "hamalbish" (dressing the idol) and "haman'il" (putting shoes on the idol) are listed separately

The Ben Ish Chai The Ben Ish Chai (*Shu"t Rav Pe'alim, OC 13*) proves that shoes are not considered a "begeh" and are therefore not included in the obligation of *bigdei Shabbos*: Every morning we recite two separate berachos, one for our clothing ("malbish arumim") and one relating to our shoes ("she'asah li kol tzorki").

Rav Ovadiah Yosef (*Yechaveh Daas 5:23*) rejects this proof, arguing that it is possible that shoes are, in fact, included in the category of "malbush," but that someone who has none is not considered "arum" (unclothed). The Chachamim therefore established a second brachah thanking Hashem for shoes.

The Rabaz Rav Betzalel Zev Shafran (*Shu"t Rabaz, Aleh Zayis Edition OC 12*) offers proof that shoes are considered "malbush" from a Mishnah in Shabbos (120a). The Mishnah states that if a fire breaks out on Shabbos, it is permitted to put on whatever clothes we can to save them (*Mishnah Shabbos 120a*). Rabi Yehudah says one may put on eighteen garments, and the *Gemara* lists shoes as two of them.

The Rabaz cites an opposing proof (*Yehoshua 9:5*) that states that the "shoes of the Givonim were worn out" and their "clothing was worn out." *Divrei HaYamim II* (28:15) likewise distinguishes between the two: "And he clothed them, and he put shoes on them." These *pesukim* clearly indicate that shoes and clothing are two different items altogether.

However, the Rabaz ultimately rejects these proofs, based on the idea that the Chachamim speak differently than the text of the Navi (see *Tosafos, Kiddushin 37b*). When the Chachamim require special *malbushim* for Shabbos, they may therefore mean both clothing and shoes.

Rav Betzalel Zev Shafran zt"l

רב צבי אריה פינקלשטיין

Rabbi Yaakov Braha

Rabbi Aryeh Lebowitz/
Rabbi Yehuda Balsam

הג"ר ברוך בער לייבאוויץ זצ"ל/
הרב ברוך בער גראזאוסקי

הג"ר יעקב קמנצקי זצ"ל/
הרב דניאל יהודה גוישטט

הג"ר ראובן מרגליות זצ"ל/
הרב נתן דוד רבינוביץ

הרב ישראל יוחנן אסיא